

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Sejm RP

Szanowny Panie Marszałku,

W związku ze skierowaniem *projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw* do procedowania w Sejmie RP, w załączeniu przesyłam stanowisko Konfederacji Lewiatan wobec projektu ustawy. Jednocześnie uważamy, że mając na uwadze złożoność problematyki, której dotyczy projekt oraz potencjalny wpływ na działalność gospodarczą, szczególnie podmiotów świadczących usługi cyfrowe, wskazane jest skierowanie tego projektu do rozpatrzenia przez sejmowe komisje gospodarki i rozwoju (GOR) oraz cyfryzacji, innowacyjności i nowoczesnych technologii (CNT).

Z poważaniem

Maciej Witucki
Prezydent Konfederacji Lewiatan

Załącznik: Stanowisko Konfederacji Lewiatan do projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw

Stanowisko Konfederacji Lewiatan do projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw

Konfederacja Lewiatan poniżej przedstawia propozycje zmian w projekcie ustawy. **Zmiany są wyboldowane czerwoną czcionką.**

Poprawka nr 1:

Art. 21¹ ust. 4

Postulujemy o następujące uzupełnienie przepisu art. 21¹ poprzez zmianę ust. 4 oraz dodanie ust. 5 o następującym brzmieniu:

*„4. W przypadku rozpowszechniania utworów techniką wprowadzania bezpośredniego nadawca i reemitent dokonują **wspólnie** jednej czynności rozpowszechniania utworu, przy czym każdy z nich obowiązany jest uzyskać zgodę uprawnionego na swój własny udział w pojedynczej czynności rozpowszechniania.*

5. Organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi udzielając licencji na reemitowanie i nadawanie utworów przekazywanych techniką wprowadzania bezpośredniego, ustalając zakres licencji oraz wysokość należnego wynagrodzenia, zobowiązane są uwzględnić okoliczność jednej a nie dwóch czynności rozpowszechnienia utworów”.

Uzasadnienie:

Pragniemy wskazać, że przyjęte w projekcie rozwiązanie bez odpowiedniego doprecyzowania naraża uczestników rynku telewizyjnego i radiowego na nieuzasadnione zawyżanie opłat na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania. Jak jednoznacznie zauważono w Dyrektywie SATCAB II, przekazywanie sygnału w drodze wprowadzenia bezpośredniego i jego późniejsze rozpowszechnienie stanowi jedno pole eksploatacji (jedną czynność rozpowszechnienia), z którego wspólnie korzystają nadawca (twórca ramówki programu radiowego lub telewizyjnego) i reemitent (operator). Tym samym, stosowana przez organizacje zbiorowego zarządzania stawka dla jednego pola eksploatacji nie może być równa sumie stawek za dwa odrębne pola eksploatacji tj. za nadawanie i reemisję.

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 3
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

Poprawka nr 2

Art. 26³

Proponujemy następujące brzmienie:

Ust. 1. Wolno zwielokrotniać rozpowszechnione utwory, o ile korzystający ma do nich zgodny z prawem dostęp lub na podstawie przepisu prawa, w celu eksploracji tekstów i danych, chyba że uprawniony zastrzegł inaczej.

Ust. 2. Zastrzeżenie, o którym mowa w ust. 1, powinno być adekwatne do sposobu udostępniania utworów. W przypadku utworów publicznie udostępnionych w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, zastrzeżenie następuje w odpowiedni sposób, w szczególności za pomocą środków nadających się do odczytu maszynowego, wraz z metadanymi, w rozumieniu ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1524), łącznie z metadanymi i warunkami korzystania ze strony internetowej lub usługi.

Uzasadnienie:

W dotychczasowych projektach wdrożeń pominięto fundamentalne zastrzeżenia, wedle którego eksploracja tekstów i danych jest możliwa jedynie pod warunkiem „legalnego”, „zgodnego z prawem” dostępu do jej przedmiotu (art. 3 ust 1 dyrektywy: „(...) do których mają zgodny z prawem dostęp”; art. 4 ust. 1 Dyrektywy: „(...)dostępnych zgodnie z prawem utworów i innych przedmiotów objętych ochroną do celów eksploracji tekstów i danych”). Brak uzupełnienia projektowanych przepisów sprawi, iż – paradoksalnie – możliwe stanie się eksplorowanie tekstów i danych z dowolnego, również nielegalnego źródła. Niewątpliwie, nie taka była intencja autorów dyrektywy.

Poprawka nr 3

Art. 47a

Postulujemy przyjęcie art. 5 w następującym brzmieniu:

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 3
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

„Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 12 oraz pkt 19, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia”.

Uzasadnienie:

Jak już zwracaliśmy uwagę na wcześniejszym etapie procesu legislacyjnego, obowiązki przewidziane w obecnym art. 47a projektu wiążą się dla sektora audiowizualnego z szeregiem wysoce obciążających i dotychczas niestosowanych wymogów administracyjnych i księgowych, szerokim zakresem wymaganych informacji, obejmującym wszelkie rodzaje eksploatacji utworu oraz ich przekazywaniem z określoną częstotliwością. W przypadku podmiotów wykorzystujących masowo w swojej działalności utwory audiowizualne oznacza to konieczność zaprojektowania, opracowania i wdrożenia specjalnie dedykowanych narzędzi księgowo-informatycznych, co jest procesem kosztownym i długotrwałym.

Z powyższego względu wcześniejsze wersje projektu ustawy (jeszcze wersja z dnia 7 marca 2024 r.) przewidywały 6-miesięczne *vacatio legis* w odniesieniu do nowego obowiązku informacyjnego uregulowanego w art. 47¹ (obecny art. 47a). Z nieznanymi nam powodów w kolejnych wersjach art. 5 projektu, również w wersji projektu skierowanej do Sejmu, z wydłużonego *vacatio legis* został wykreślony art. 47a. Przewidziany termin miesiąca na wdrożenie obowiązków raportowych jest nierealny. Jest to niezrozumiałe tym bardziej, że utrzymano 6-miesięczne *vacatio legis* w stosunku do nowego przepisu art. 86a, jak wskazano w uzasadnieniu: „w celu umożliwienia przygotowania się przez adresatów tego przepisu do realizacji jego postanowień”. Natomiast zgłaszana wcześniej przez sektor audiowizualny potrzeba przygotowania się do realizacji obowiązków objętych nowym art. 47a została pominięta.

Poprawka nr 4

Art. 70 ust. 2¹ pkt 5

Postulujemy o wykreślenie z projektu art. 70 ust. 2¹ pkt 5 wprowadzającego dodatkowe uprawnienie dla twórców i wykonawców. Ogólna zasada prawa twórców i wykonawców do odpowiedniego i proporcjonalnego wynagrodzenia, o której mowa w dyrektywie DSM, nie może być mylona z prawem do dodatkowego wynagrodzenia dla twórców i wykonawców za VoD .

Uzasadnienie:

Jak już wielokrotnie podnosiliśmy w trakcie dotychczasowych prac nad implementacją Dyrektywy, przyjęte w polskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw przepisy art. 70 ust. 2¹ pkt 5 mają szereg poważnych ułomności prawnych i ekonomicznych:

- Przynajmniej niektóre przepisy w takim kształcie byłyby szkodliwe dla polskiego rynku kreatywnego. Nakładałyby bowiem kolejne duże obciążenia na rynek mediów cyfrowych uszczuplając możliwości produkcyjne, a tym samym skalę budżetów lokowanych na rynku lokalnym, trafiających także do twórców. Jednocześnie ewentualne środki z „tantiem od internetu” byłyby w większości redystrybuowane do uprawnionych z zagranicy. Na takie zagrożenie jednoznacznie wskazuje także najnowszy raport Europejskiego Obserwatorium Audiowizualnego wskazujące, że zaledwie 30% oglądalności w serwisach VOD związana jest z treściami europejskimi, w tym krajowymi i z terenu Wielkiej Brytanii, natomiast ponad 60% stanowią treści amerykańskie. **Zatem zamiast wzmacniać polski rynek treści cyfrowych, środki zostałyby wysane z polskiego rynku kreatywnego na rzecz zobowiązań wobec zagranicznych podmiotów. Wydaje się, że ustawodawca w ogóle nie wziął pod uwagę tej kwestii i jej negatywnego wpływu na konkurencyjność polskiego rynku medialnego względem rynków zagranicznych.**
- Projekt nie przewiduje przy tym żadnych mechanizmów ochronnych dla produkcji polskich treści, jak np. możliwości odliczenia od podstawy naliczeń inwestycji w treści lokalne, czy też wskazania maksymalnego możliwego obciążenia danego podmiotu medialnego na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania łącznie. W czasach konwergencji mediów, wszelkie próby nałożenia kolejnych obciążeń na podmioty medialne kierujące swą ofertą do polskiego widza powinny brać pod uwagę całość ekosystemu produkcji i dystrybucji treści. W przeciwnym wypadku podmioty rynkowe byłyby zmuszone do wielokrotnej odpłatności za te same treści.
- Przepisy budzą także poważne zagrożenie naruszenia art. 18 ust. 2 dyrektywy DSM mówiącego o poszanowaniu swobody zawierania umów oraz sprawiedliwej równowadze praw i interesów. Co więcej - budzą zasadnicze zastrzeżenia co do zgodności z tym przepisem pod kątem zasady równości, przyznają bowiem prawa jedynie wąskiemu gronu twórców, czego nie przewiduje ten przepis. Naruszenie prawa przy implementacji może oznaczać kolejne postępowania i kary dla Polski.
- W praktyce proponowane przepisy będą uderzały w dobrze funkcjonujący rynek, w tym w wielu polskich artystów wykonawców, a także w wydawców, producentów, agregatorów treści, serwisy streamingowe i wielu innych uczestników rynku, a w

member of

BUSINESS@OECD

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 3
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

konsekwencji także odbiorców treści i wszystkich obywateli. Zaburzenia, jakie wywołają te przepisy, przede wszystkim potencjalna konieczność renegocjacji setek tysięcy umów i związane z tym nakłady biurokratyczne, nie znajdą oczekiwanej rekompensaty w postaci wysokich wynagrodzeń dla wykonawców, gdyż rynek musi znajdować się w ekonomicznej równowadze, bez względu na dobre chęci prawodawców.

- W efekcie, proponowane przez projektodawcę rozwiązania w zakresie tzw. „tantiem od Internetu” wyprowadzają Polskę na peryferia europejskiego i światowego rynku muzycznego i audiowizualnego, grożąc zahamowaniem rozwoju krajowej oferty, która w ostatnich latach dynamicznie rosła i przynosi coraz większe przychody wszystkim uczestnikom łańcucha wartości. Warto odnotować, że dzięki serwisom streamingowym polskie produkcje muzyczne zajmują wysoką pozycję na listach przebojów a filmy oglądane są przez coraz większe grono, nie tylko w Polsce ale na całym świecie. Proponowana przez ustawodawcę tak drastyczna i nie oparta na faktycznych podstawach ingerencja w funkcjonowanie rynku wydaje się być skrajnie nieodpowiedzialna.
- Warto zauważyć, że skutkiem wprowadzonych zmian może być wycofanie z Polski niektórych serwisów streamingowych bowiem wprowadzane przepisy są sprzeczne z praktyką rynkową stosowaną w niemal wszystkich krajach UE i świata. Przykładowo organizacja branży muzycznej ZPAV podkreśla, że obecny system rozliczeń artystów wykonawców z tytułu eksploatacji ich utworów w Internecie działa sprawnie i nie wymaga ingerencji ustawodawcy. Artyści wykonawcy otrzymują tantiemy z serwisów streamingowych na podstawie umów z producentami/wydawcami.
- **W świetle przedstawionych propozycji należałoby się także przyjrzeć budzącemu od lat kontrowersje systemowi repartycji środków.** W Polsce funkcjonuje szereg organizacji o nierozłącznych zakresach reprezentacji, **sposób wyliczania należności jest dalece niejasny i budzący uzasadnione wątpliwości co do tego, czy środki zbierane z rynku przez organizacje zbiorowego zarządzania, pomniejszone o znaczącą część finansującą działalność samych tych organizacji, trafiają rzeczywiście do właściwych uprawnionych.** Rewizja istniejącego systemu powinna być częścią całości debaty na temat tego, jak zbudować najlepszy model wynagradzania twórców w czasach konwergencji mediów. Przyznawanie kolejnych źródeł finansowania organizacjom, wobec których od lat wysuwa się poważne zastrzeżenia wydaje się posunięciem co najmniej niefortunnym.

Mając na uwadze już naliczone Polsce i ciągle rosnące kary za opóźnienie w implementacji Dyrektywy DSM należy bezwzględnie powrócić do idei jak najszybszej implementacji wyłącznie niezbędnych przepisów, w zakresie minimalnym wymaganym przez Dyrektywę.

W związku z powyższym apelujemy o powrót do deklarowanej przez MKiDN pierwotnie koncepcji natychmiastowego przyjęcia jedynie tych przepisów, które są wymagane przez Dyrektywę DSM i wyłączenia pozostałych kwestii do odrębnego procesu, w którym prawidłowo zostaną wzięte pod uwagę oparte na faktach argumenty wszystkich stron, a rozwiązanie oparte zostanie na solidnych podstawach empirycznych.

Poprawka nr 5

Art. 86¹

Postulujemy o wykreślenie z projektu art. 86a wprowadzające nowe niezbywalne prawo do wynagrodzenia dla wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych z tytułu publicznego udostępniania utworu audiowizualnego na żądanie.

Uzasadnienie:

Uzasadnienie wnioskowanej poprawki jest tożsame z uzasadnieniem do poprawki nr 4.

Poprawka nr 6

Art. 99⁹ ust. 1

Postulujemy o zmianę brzmienia projektowanego art. 99⁹ ust 1. na:

Art. 99⁹ 1. Twórcy utworów zamieszczonych w publikacji prasowej mają prawo do odpowiedniej części przychodów uzyskiwanych przez wydawcę z tytułu korzystania z prawa, o którym mowa w art. 99⁷ ust. 2. Udział twórcy powinien uwzględniać charakter publikacji, zasady wynagrodzenia określone w umowie pomiędzy wydawcą a twórcą oraz sposób korzystania z prawa pokrewnego.

Uzasadnienie

W projektowanym art. 99⁹ przewiduje się udział autorów w wysokości 50% wynagrodzenia uzyskiwanego przez wydawców z eksploatacji nowego prawa wyłącznego. W uzasadnieniu do tej zmiany projektodawca argumentuje, że proponowana wartość 50% wynika z

postulatu dwóch organizacji reprezentujących wydawców prasowych, do którego projektodawca się przychylił.

Należy jednak zauważyć, że takie stanowisko nie jest podzielane przez całe środowisko wydawców prasowych. Proponowana w przepisie wartość 50% wynagrodzenia stanowi faktyczne quasi wyłączenie wydawców z nowo powstałego prawa pokrewnego, które w swoich założeniach miało im rekompensować wielowymiarowe nakłady na powstanie publikacji prasowych. Przypominamy, iż art. 15 ust.5 dyrektywy DSM stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzają przepisy przewidujące, że twórcy utworów zamieszczanych w publikacjach prasowych otrzymują odpowiednią część przychodów uzyskiwanych przez wydawców prasy z tytułu korzystania z ich publikacji prasowych przez dostawców usług społeczeństwa informacyjnego.”

Doświadczenia z innych krajów pokazują, iż jedynie nieliczne z nich zdecydowały się na ustawowe narzucenie wysokości wynagrodzenia autorów publikacji prasowych (np. we Włoszech „2 – 5%”). Pozostawienie polskiego przepisu w niezmienionym względem poprzednich propozycji brzmieniu byłoby, zatem unikalne na skalę unijną. Zwiększenie obciążeń polskich wydawców w zestawieniu z ich unijnymi konkurentami dodatkowo stawia ich w dużo gorszej sytuacji konkurencyjnej. Zdecydowana większość krajów odwołuje się do pojęcia „odpowiedniego wynagrodzenia”, zgodnie z motywem 59 zd. 4 i 5 preambuły.

Biorąc pod uwagę ponoszone przez wydawców koszty związane z powstawaniem publikacji prasowych, trudno zaakceptować, aby 50% wynagrodzenia uzyskiwanego przez wydawców stanowiło wartość „odpowiednią”. Jeśli twórcy utworów zamieszczanych w publikacjach prasowych mieliby być dokładnie w połowie uprawnieni do wynagrodzenia uzyskiwanego przez wydawców z eksploatacji prawa do publikacji prasowych, to w istocie rzeczy nowo powstałe prawo winno być oznaczone jako „prawo pokrewne wydawców prasowych i twórców-dziennikarzy” – a taka sytuacja nie ma przecież miejsca. Prawidłowo skonstruowany przepis, zgodny z tekstem i duchem dyrektywy DSM (w której bardzo wyraźnie wybrzmiewa zasada proporcjonalności), powinien uwzględniać elastyczną formułę „odpowiedniej części przychodów”. Warto też posiłkować się w tym zakresie doświadczeniami i praktykami innych Państw Członkowskich, w świetle których proponowana wartość 50% jest bezprecedensowa.

KL/305/84/ET/2024

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 3
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy